

Tema:
DOKUMENTATION
RESULTATFOKUS
EVIDENS

Michael Christensen (red.)

SOCIAL KRITIK nr. 143, 27. årgang 2015.
© Selskabet til Fremme af Social Debat

Redaktør: Benny Lihme / ben@socialkritik.dk
Redaktionens adresse:
Social Kritik, Nansensgade 68 kld.
1366 Kbh. K
Tlf: 33 93 99 63
www.socialkritik.dk

Betaling: Danske Bank
SWIFT-BIC: DABADKKK
IBAN: DK08 3000 0002 8025 62
Reg.nr.: 9570 Konto: 2 80 25 62

Abonnement: Kr. 400,-
Nummer 143: Kr. 110,-

Fotografisk, mekanisk eller anden form for gengivelse eller mangfoldiggørelse af dette tidsskrift eller dele heraf er ikke tilladt ifølge gældende dansk lov om ophavsret.

Grafisk tilrettelægning:
Susanne Whitta Jørgensen, Grafisk Himmel

Forsideillustration: Gert Hansen

Tryk: Narayana Press

Tidsskriftet Social Kritik udgives af foreningen "Selskabet til fremme af Social Debat". Selskabet blev stiftet d. 4. 5. 88., og har som formål at fremme og deltage i den offentlige debat om sociale emner. En af måderne hvorpå Selskabet realiserer formålet, er at udgive dette tidsskrift. Selskabet og tidsskriftet skal tjene som forbindelsesled mellem samfundsvidenskaber, social forskning og den sociale praksis. Foreningen og tidsskriftet skal holde sig fri af parti- og fagforeningspolitiske interesser.

SOCIAL KRITIK's referencegruppe består af:
Flemming Balvig, Johs. Bertelsen,
Ning de Coninck-Smith, Anders La Cour, Tine Rask Eriksen, Thorkild Høyer, Ejler Johansen,
Birgit Kirkebæk, Ida Koch, Øjvind Larsen,
Birger Steen Nielsen, Henning Salling Olesen,
Benedicta Pécseli, Knud Erik Pedersen,
Annick Prieur, Flemming Røggilds, Lone Scocozza,
Ove Sernhede, Søren Smidt, Peter Thielst,
Morten Thing, Jørn Vestergaard, Joachim Wrang.

Ansigtssløs pædagogik

Det er ikke muligt at fastsætte en dato for evidens tankegangens indtog i det sociale og pædagogiske arbejde. Men noget skete der for godt ti år siden, da Huset Mandag Morgen kom med et oplæg om evidens og velfærd.

Målgruppen var først og fremmest politikere og "styringsfolket", DJØF'erne med deres New Public Management. Lidt overraskende var imidlertid også det ellers overfor trenden kritiske gulvfolk repræsenteret i Mandag Morgens seminar lokaler. Og Mandag Morgen kunne fx. citere Vagn Michelsen fra Socialpædagogernes Landsforbund for at sige, at han og forbundet gerne påtog sig en "avantgarderolle" overfor medlemmerne, som skulle bringes ud af den vildfarelse, at de som personer i det relationelle arbejde betød noget: "Det holder ikke i byretten... vi vil gerne have nogle mere anerkendte og godkendte metoder" (Ugebrevet Mandag Morgen nr. 2, 2005).

Michelsen optrådte som det Nepper Larsen inde i bladet betegner "evidens-soldat" – én som forrådte egne medlemmers muligheder for at tale og tænke højt i fællesskab til fordel for et abonnement på udefrakommende akademikerens intervention i deres praksis med et fremmedbestemt sprog. Socialpædagogerne skulle kunne objektivere sig selv inden for det terræn som evidenssproget dikterer, besnække sig selv strategisk i magthavernes anonyme sprog.

På det bornholmske folkemøde i 2012 deltog undertegnede i en paneldiskussion i Socialministeriets telt. Jeg skulle repræsentere kritikken af trenden med måling- og manualisering, mens bl.a. socialpædagogernes formand Benny Andersen var blandt panelets fortalere.

På et tidspunkt kom Andersen med et eksempel på et evidensbaseret program, nemlig "nyheden" MultifunC – et amerikaniseret og rigtigt manualstyret adfærdsprogram udviklet i Norge for tilpasningsvanskelige og kriminelle unge. Programmet var udråbt som et alternativ til unges anbringelser på døgninstitutioner. Og der var afsat 56 mio kroner (satspuljemidler) over en treårig periode til afprøvning af programmet dels i Københavns kommune, dels i Jylland/Region Midt.

Omend programmet langt fra var blevet evalueret i Norge, og derfor ikke kunne siges at repræsentere evidens, var det Benny Andersens eksempel på "viden i stedet for tro".

Blandt tilhørerne i teltet var Socialstyrelsens nye direktør Knud Aarup. Han melder senere ud med, at det i virkelighedens verden hastigt imploderende MultifunC opnår utrolige resultater, jvfr. overskriften "Nyt forsøg på døgninstitutioner får op til 80 procent ud af misbrug". Ifølge Aarup viser kilder fra Norge og Sverige, at 70-80 procent af de unge, der har været anbragt på MultifunC-institutionerne ikke er vendt tilbage til kriminalitet eller misbrug (Nyheder i DR, 17.6. 2013).

Da det amerikanske MST-program blev importeret for nogle år tilbage, så man en tilsvarende falsk reklame indtil det højt be-sungne review endelig forelå. Og kunne be-rette, at MST var hverken mere eller mindre effektivt end andre typer indsats. Men at pro-grammet i det mindste ikke var skadeligt....

MultifunC var et ambitiøst og dyrt pro-gram, som var i opløsning allerede for et par år tilbage. Ikke mindst af den årsag, at de unge som programmet var tiltænkt, ikke ville indordne sig programmets manualer. Som Hanne Warming skriver inde i bladet, er det ikke en selvfølge, at unge, eller andre borgere, agerer passivt og underordner sig evi-densen taknemmeligt medspillende: "Det er lige så sandsynligt, at de agerer med mod-stand – i særlig grad, hvis interventionen ikke opleves som meningsfuld." Warming anholder "evidensens forrang" og betoner, at Den Andens unikhed er ukrænkelig og abso-lut og ikke lader sig opsuge af videnskabelig viden – heller ikke når denne fremstår som den bedst mulige viden.

MultifunC-programmet/manualerne kunne ikke styre de unge, og det endte med at blive stoppet af politikerne til fordel for traditionel døgninstitutionens pædagogik. Ret beset en skandale til 56 mio kroner, hvor vi, i disse målingstider, venter på en redegørelse for, hvor mange unge, der egentlig er blevet hjul-pet af programmet. Et korrektiv til Socialsty-relsens chefs løgne, som så også kan kaste lys over, hvordan det kan gå til, at satspuljemid-ler givet til et evidensbaseret alternativ ryger op i den blå luft for at dale ned igen på jorden og blive brugt til det modsatte af det, som midlerne skulle være et alternativ til.

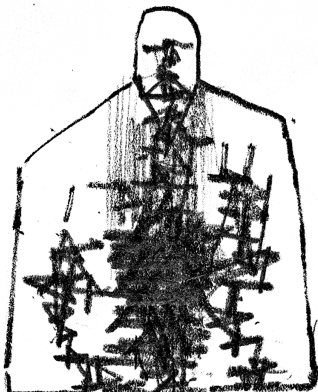
Den letfærdige og løstige omgang med "viden", "resultater", "evidens" osv har alt for let spil indenfor det sociale område. Her her-sker jungleloven tydeligt næret af det fak-tum, at *anything goes*, for ingen besværer sig med at tjekke løstige omgang med viden. Måske en slags sædelighedspoliti kunne rette op på dette forhold, jvfr. andre videnskabsom-rådets kontroludvalg, hvad angår videnska-belig uredelighed.

li-

INDHOLD

Michael Christensen FORORD	4
Hanne Warming GØR EVIDENS MERE SKADE END GAVN?	6
Mogens Jensen FRA FOKUS PÅ EVIDENS TIL KVALITET	14
Peter Dahler-Larsen DEN SOCIALE KONSTRUKTION AF RESULTATER	26
Steen Nepper Larsen EVIDENS – nitten kritiske aforismer	40
● ● ● ●	
Flemming Balvig BEHØVER VI KRIMINALITET?	54
Line Vikkelsø Slot TOLKNING I DANSK SUNDHEDSVÆSEN	76
Kim Rasmussen BØRN I GLAS – et essay om trends i de ny daginstitutioner i det 21. århundrede	88
Morten Thing HEMMELIGHED ER MAGT (anm.)	95

Forord:

DOKUMENTATION RESULTATFOKUS EVIDENS

Hvad virker?

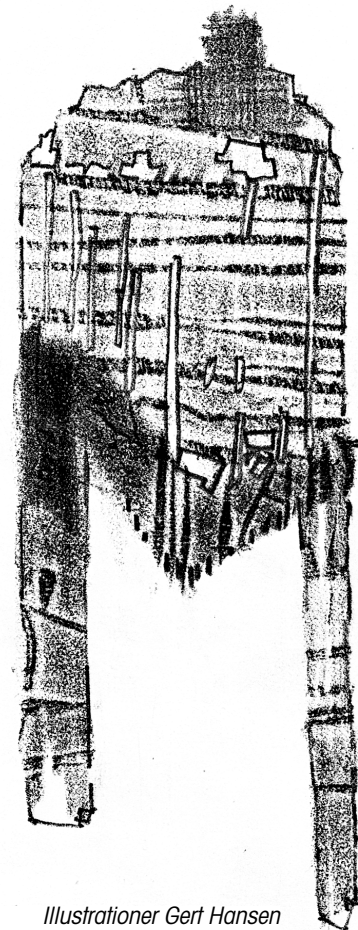
Af Michael Christensen

Det er langt fra nogen hemmelighed, at det sociale og pædagogiske arbejde over den seneste årrække er blevet genstand for en række 'moderniseringsprocesser', som på forskellig vis har forandret tænkemåder i det at udføre socialt arbejde. Gennem et øget fokus på evidensbasering og til dels standardisering søges kvaliteten målt og vejet af det sociale og pædagogiske arbejde, der udføres fra vuggestuen over skolen til det socialpædagogiske opholdssted. Centralt i disse moderniseringsbestræbelser har stået større fokus på output, kvalitetsstandarder, performance og dokumentation af resultater.

Umiddelbart er det da også svært at være uenig i, at vi, som samfund, skal bruge pengene og vores indsatser *mest hensigtsmæssigt* og dermed økonomisk effektivt. Dertil lover evidensen en høj grad af sikkerhed, hvilket har givet de metoder, programmer og indsatser, der er evidensbaserede vind i sejlene. Det sidste afspejles endvidere i de store bevillinger til forskning og identifikation af *det, der virker* (forstået som sikker evidensbaseret viden), der inden for de seneste år fra Socialministeriet og de største fonde er tilløbet mange forskellige organisationer på det sociale og pædagogiske område.

Om end forskningen har beskæftiget sig med området, er noget af det, der har været bemærkelsesværdigt fraværende i den politiske debat såvel som i implementeringsbestræbelserne af evidensen i det pædagogiske og sociale arbejde, *hvad* evidensorienteringen og standardiseringen gør ved praktikernes handlemuligheder.

De evidensbaserede dokumentationsprogrammer er defineret af 'eksperter', hvilket eksempelvis gør kritik eller nuancering af evidente metoder svært for praktikerne. Evidens har indtaget en del af den (special-)pædagogiske praktikers vidensområde og der er en risiko for, at der skabes en kultur, hvor praktikerens

Illustrationer Gert Hansen

argumenter, via henvisning til manglende forståelse for principperne bag evidens, kan negligeres. Spørgsmålet er, om socialarbejdernes fagligt funderede refleksive vurderinger af egne erfaringer, indsigter og praksis sættes i baggrunden til fordel for de prædefinerede dokumentationsprogrammer. Og spørgsmålet er, hvad der sættes i stedet i jagten på evidensen.

Med en ambition om et mere nuanceret perspektiv på, hvad evidensen, herunder resultatfokus og dokumentation, kan og ikke kan i det sociale og pædagogiske arbejde blev der afholdt en konference om tendenser og retninger i det sociale og pædagogiske arbejde. Konferencen tog netop udgangspunkt i et 'Hvad Virker?' projekt om resultatdokumentation (<http://www.los.dk/om-los/udvik/lingsafdelingen/projekt-hvad-virker> besøgt 05-05-2015). Projektets hovedkonklusion pegede på, at det '*der virker*' i det sociale og pædagogiske arbejde er en reflekteret forholden-sig-til egen praksis og til de metoder og programmer, der tilbydes i arbejdet. Dette i øvrigt uden skelnen til om metoderne og programmerne er evidensbaserede eller ej. Samtidig peger projektet også på, at de sproglige konfigurationer, der følger med evidensen, dokumentationen og resultatfokuset til tider er uforståelige, da 'systemets' indbyggede logikker og behov fortaber sig i komplekse og ugenomsigtige strukturer.

Alt dette pegede på behovet for en praktikerrettet konference, der blev afholdt i slutningen af januar 2015, hvor begreberne 'evidens', 'dokumentation' og 'resultatfokus' blev sat under lup, gjort til genstand for en kritisk refleksion og sat ind i en større samfundsmæssig ramme. De fire temaartikler i nærværende nummer af Social Kritik er således en bearbejdning af de oplæg, der blev holdt på konferencen.

Michael Christensen er projektleder i LOS – De Private Sociale Tilbud.